

Kantsoner og tilskuddsordninger i jordbruket, RMP og SMIL

Webinar 8. oktober 2024

Solfrid Mygland og Ellen Eskeland (Landbruksavdelinga)

Framsidedfoto: Eva Skarbøvik - NIBIO

Statsforvalteren i Agder

08.10.2024

Kantsoner og tilskuddsordninger i jordbruket

RMP (regionale miljøtilskudd)

- Grasdekt kantsone i åker
- Kantsone i eng

SMIL (spesielle miljøtiltak i jordbruket)

Regionale miljøtilskudd (RMP)

- Kort info om Regionalt miljøprogram og regionale miljøtilskudd
- Gjennomgang av tiltakene Grasdekt kantsone i åker og Kantsone i eng

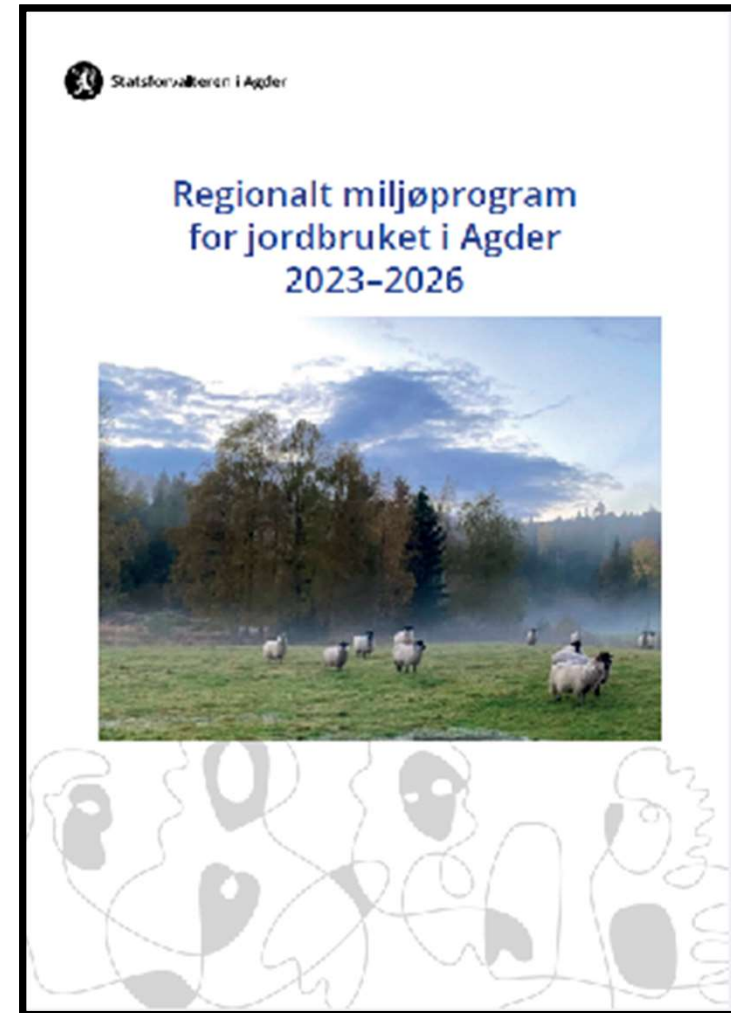

Regionalt miljøprogram for jordbruket i Agder

- beskriver utfordringer og mål for jordbruket på miljø- og klimaområdet i Agder.
- inneholder oversikt over virkemidlene = tilskuddsordningene (regionale miljøtilskudd)

Målet er økt miljøinnsats i jordbruket – utover de vanlige tilskuddsordningene

RMP begynte i 2005, 4-årige programmer

Regionale miljøtilskudd for jordbruket i Agder (RMP)

Søknadsomgangen 2024:

26 tilskuddsordninger fordelt på 7 miljøtema

Veileder ligger på [Statsforvalteren i Agder sine nettsider](#)

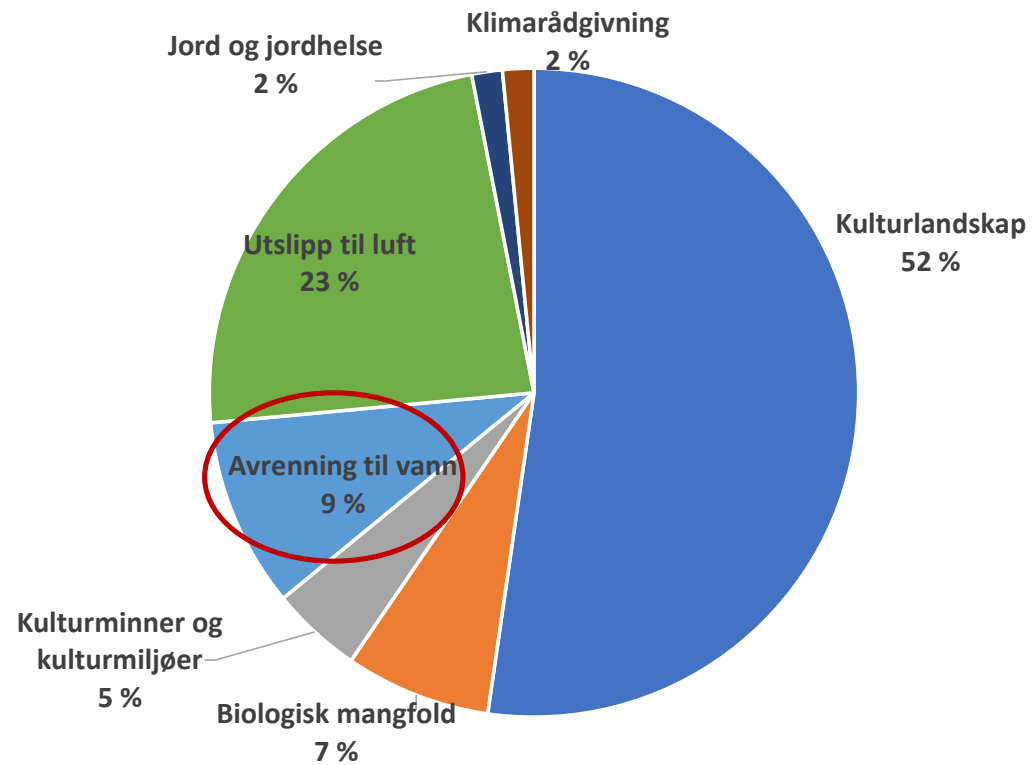

Miljøtemaer i RMP og antall tiltak

- Kulturlandskap, 4
- Biologisk mangfold, 7
- Kulturminner og kulturmiljøer, 4
- Avrenning til vann, 3
- Utslipp til luft, 4
- Jord og jordhelse, 3
- Klimarådgiving, 1

Bruk av RMP-midlene søknadsomgangen 2023

Miljøtema

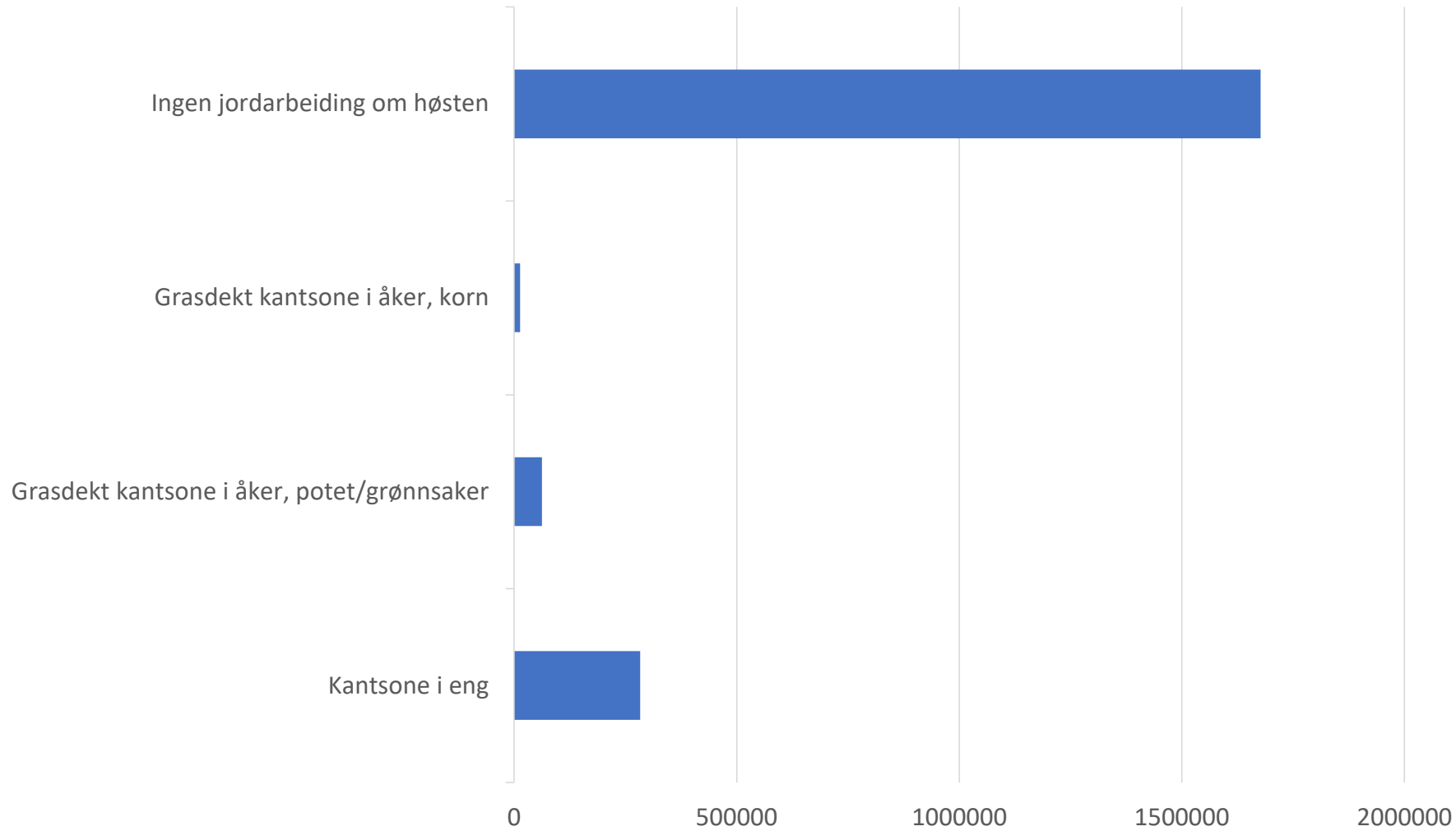
Avrenning til vann

- Ingen jordarbeiding om høsten
- Grasdekt kantsone i åker
 - Korn
 - Potet/grønnsaker
- Kantsone i eng

Avrenning til vann, tilskudd i kr. - Søknadsomgangen 2023

Grasdekt kantsone i åker

Formål:

Tilskuddet skal stimulere til etablering av grasdekt kantsone mot vassdrag på åkerareal som er utsatt for erosjon og næringsstoffavrenning.

Grasdekt kantsone i åker

Viktige vilkår:

- Sonen skal ha en bredde på minimum **åtte** meter, målt fra vassdragets normalvannstand, der minst seks meter ligger på fulldyrka areal.
- Avstanden fra vassdragets normalvannstand til der hvor kantsonen starter skal ikke være mer enn åtte meter.
- Vekstene skal være godt etablert om høsten i søknadsåret.
- Arealene skal ikke gjødsles eller sprøytes.
- Arealet skal slås, beites eller pusses i søknadsåret.

Kantsone i eng

Formål:

Tilskuddet skal stimulere til at arealer som grenser mot vassdrag, der det dyrkes flerårige urte-/grasvekster til fôr, ikke blir gjødslet eller sprøytet, slik at forurensning til vann blir redusert.

Kantsone i eng

Viktige vilkår:

- Kantsonen skal ha en bredde på minimum **fire** meter, målt fra vassdragets normalvannstand, der minst to meter ligger på fulldyrka eller overflatedyrka jord.
- Avstand mellom vassdrag og gjødsselfri kantsone kan ikke være mer enn åtte meter.
- Kantsonen skal ikke gjødsles eller sprøytes.
- Kantsonen skal høstes til fôr ved slått eller beites i søknadsåret.

Miljøtema Avrenning til vann – Kantsonetiltakene 2023

- Grasdekt kantsone i åker
Korn, 1413 meter
Potet/grønnsaker, 1587 meter
- Kantsone i eng (ny)
28 845 meter

Miljøtema Avrenning til vann – Kantsonetiltakene 2024

- Grasdekt kantsone i åker
Korn, 12 kr/meter
Potet/grønnsaker, 45 kr/meter
- Kantsone i eng
17 kr/meter

Informasjon om RMP for Agder på [Statsforvalterens nettside](#)

Generell informasjon om RMP på [Landbruksdirektoratets nettside](#)

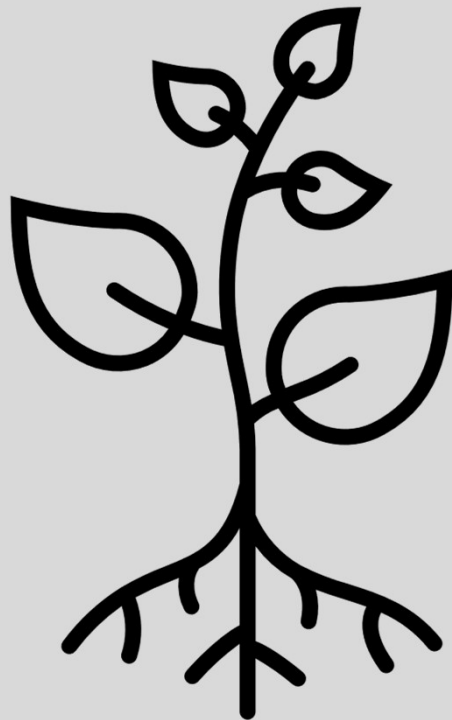

Statsforvalteren i Agder

Facebook Statsforvalteren i Agder
Nettside statsforvalteren.no/agder

SMIL

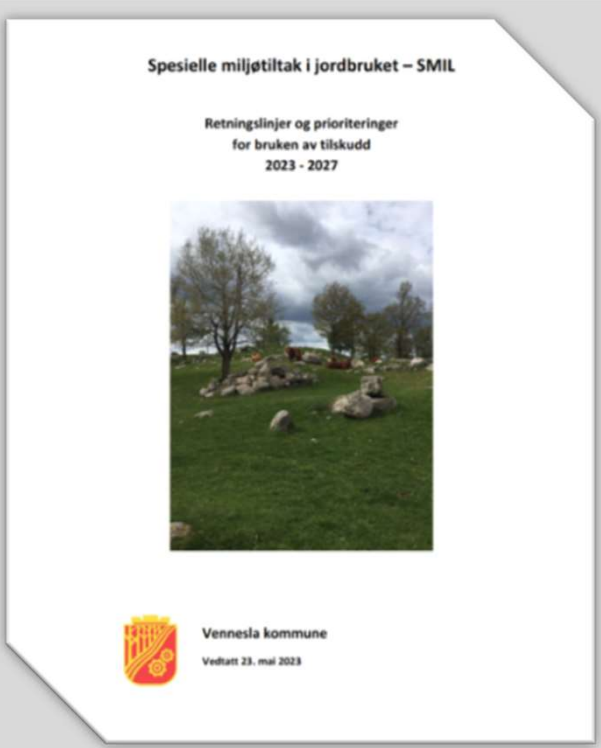
Formålet

- Fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og
- Redusere forurensningen fra jordbruket
- Utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift

Foto:

Forvaltning

Spesielle miljøtiltak i jordbruket – SMIL

Retningslinjer og prioriteringer
for bruken av tilskudd
2023 - 2027

Vennesla kommune
Vedtatt 23. mai 2023

- Nasjonal forskrift og rundskriv
- En statlig tilskuddsordning som kommunene forvalter
- Lokale målsettinger/strategier/retningslinjer
- Kommunene fatter vedtak
- SF er klageinstans

Foto:

Hvem kan søke?

Må foregå en tilskuddsberettiget produksjon på landbrukseiendommen (PT)

- Foretak (må være registrert i Enhetsregisteret)
- Privatperson

- Gjødslingsplan, journal over plantevernmidler, kart over jordbruksareal og miljøverdier og andre forhold av miljømessig betydning

Foto:

SMIL og miljøtema

- Kulturlandskap
- Biologisk mangfold
- Kulturminner og kulturmiljøer
- Friluftsliv
- Avrenning til vann
- Utslipp til luft
- Plantevern

Flere tiltaksgrupper under hvert miljøtema

Vegetasjonssone/kantsone langs vassdrag – et kinderegg

Foto: Eva Skarbøvik

- Positivt for naturmangfold
- Stabiliserer bekkekantene – armerer jordkanten
- Reduserer avrenning fra jordbruket
- Landskapselement

SMIL og vegetasjonssone/kantsone langs vassdrag – hva står i rundskrivene?

Landbruksdirektoratet rundskriv 2021/18
(kommentarer til regelverket)

Det er også aktuelt med tilplanting av kantvegetasjon, busker og trær, langs bekker og elver blant annet for å stabilisere kanter m.m. (under Miljøplantinger)

Landbruksdirektoratet, rundskriv 2021/29
(saksbehandlingsrundskrivet)

Plantinger langs bekk, elv og åpent vann som sikringstiltak og for å gjenskape naturlige kantsoner

SMIL og vegetasjonssone/kantsone langs vassdrag – to typer SMIL-midler

Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter (§4)

- Behov for å gjøre tiltak langs bekk/elv/vann
- Mange grunneiere
- Behov for en god og helhetlig prosess

➡ Plan med konkrete tiltak

Inntil 100% tilskudd av godkjent kostnadsoverslag til planleggingsprosessen, helst spleiselag

Kulturlandskaps- og forurensningstiltak (§5)

- Den enkelte grunneier søker tilskudd til kantsone
- Innkjøp av planter og utplanting av busker/trær langs bekk/elv/åpent vann
- Innvilges tilskudd på bakgrunn av godkjente kostnader

Inntil 70% tilskudd av godkjent kostnadsoverslag

SMIL og vegetasjonssone/kantsone – Hvor?

- Særlig aktuelt langs vassdrag som er påvirka av jordbruket
- Vassdrag som er utsatt for erosjon pga. helningsforhold, nedbør
- Der det ikke er ønska vegetasjon og der kantsonen er mangelfull

Foto: Eva Skarbøvik - NIBIO

SMIL og vegetasjonssone/kantsone

– Hva slags vegetasjon?

Foto: Eva Skarbøvik - NIBIO

- Gjenskape en naturlig og viltvoksende kantsone
- Trær, busker, gras og urter
- Trær og busker med gode rotsystemer på utsatte strekninger
- Flere sjikt
- La noen gamle trær og busker stå igjen
- Også beholde døde trær der det er mulig
- Ikke plante bartrær (særlig ikke gran)

SMIL og vegetasjonssone/kantsone - Skjøtsel

Foto: James Karlsen

- Kan høstes/skjøttes ved selektiv hogst
- Beiting

SMIL og vegetasjonssone/kantsone og kantsonetiltakene i RMP

SMIL-prosjekt for å etablere *Grasdekt kantsone i åker?*

SMIL-prosjekt for å etablere *Kantsone i eng?*

SMIL og vegetasjonssone/kantsone - noen problemstillinger

Foto: Eva Skarbøvik - NIBIO

SMIL-tilskudd til å etablere PT-vegetasjonssone? Nei

SMIL-tilskudd til å forbedre PT-vegetasjonssone? Ja

SMIL-tilskudd til å reetablere kantsone i tråd med vannressursloven § 11? Tja

SMIL og vegetasjonssone/kantsone – Mer info

Foto: NIBIO

Landbruksdirektoratets veiviser for SMIL-ordningen

[Spesielle miljøtiltak i jordbruket \(SMIL\) - Landbruksdirektoratet](#)

Om kantvegetasjon langs vassdrag finner du her

[NVE Veileder 2/2019: Kantvegetasjon langs vassdrag](#)

Har vi lært noe i dag?

Kantsonene mellom vassdrag og åker/eng kan ha mange funksjoner:

- Reduserer avrenning
- Biologisk mangfold
- Landskapselement

Omfattende regelverk

- Vannressursloven § 11
- PT, nydyrking, PBL
- Mange har et ansvar

Miljøvirkemidler i jordbruket:

- RMP – årlige tilskudd – til *Grasdekt kantsoner i åker og Kantsoner i eng*
- SMIL – investeringstiltak – til vegetasjonssoner/kantsoner langs vassdrag

Veien videre

Hvordan står det til med kantsonene langs vassdragene i Agder?

Kjenner grunneierne kravene til kantsoner?

Vi ønsker at flere

- etablerer Grasdekt kantsoner i åker og Kantsoner i eng – og søker om RMP-tilskudd
- søker om SMIL-tilskudd knyttet til naturlige vegetasjonssoner/kantsoner langs vassdrag

Takk for deltakelsen og
takk for oss.

Pål Alfred Larsen (SF miljø), Solfrid Mygland (SF
landbruk) og Ellen Eskeland (SF landbruk)

Statsforvalteren i Agder

Foto: Eva Skarbøvik - NIBIO

Statsforvalteren i Agder

Facebook Statsforvalteren i Agder
Nettside statsforvalteren.no/agder

